

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

دوره نهم - سال سوم

تاریخ چاپ ۱۳۹۳/۵/۲۹

۱۱۵۱

شماره چاپ

شماره چاپ سابقه ۱۱۵۰ - ۳۱۸

۱۸۱

شماره ثبت

گزارش یک فوریتی

شماره ۷۳/۲۸

تاریخ ۱۳۹۳/۵/۲۶

گزارش کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی به مجلس شورای اسلامی
طرح یک فوریتی نجات و احیای دریاچه‌ها و تالاب‌های کشور به شماره
چاپ ۳۱۸ که به این کمیسیون به عنوان کمیسیون اصلی ارجاع گردیده بود در
جلسات متعدد کمیسیون و کارگروه با حضور نمایندگان محترم دولت و کارشناسان
مرکز پژوهشها مورد بحث، بررسی و تبادل نظر قرار گرفت و نهایتاً در جلسه مورخ
۱۳۹۳/۴/۱ کمیسیون با اصلاحاتی در عنوان و متن به شرح ذیل مورد تصویب قرار
گرفت.

اینک گزارش آن در اجرای ماده (۱۴۶) آیین‌نامه داخلی به مجلس محترم
شورای اسلامی تقدیم می‌گردد.

ضمناً نظر مجمع محترم تشخیص مصلحت نظام در مورد طرح مذکور تا
تاریخ ارسال این گزارش واصل نشده است.

رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی

عباس رجائی

معاونت قوانین

اداره کل تدوین قوانین

طرح حفاظت، احیاء و مدیریت دریاچه‌ها و تالاب‌های کشور

ماده ۱- اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌رود:

الف- سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست کشور

ب- دستگاه‌های اجرایی ذی ربط و ذی نفعان: کلیه دستگاه‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی مرتبط با حوضه آبریز تالاب‌ها

پ- تالاب: براساس ماده (۱) قانون الحاق به کنوانسیون مربوط به تالاب‌های مهم بین‌المللی به‌ویژه تالاب‌های زیستگاه پرندگان آبی (کنوانسیون رامسر) مصوب ۱۳۵۲/۱۲/۲۸، شامل مرداب‌ها، باتلاق‌ها و لجنزارها یا آب‌های طبیعی یا مصنوعی اعم از دائمی یا موقت است که آب‌های شیرین، تلخ یا شور در آن به‌صورت راکد یا جاری یافت می‌شود، از آن جمله است آب‌های دریا که عمق آنها در پایین‌ترین نقطه جزر از شش متر تجاوز ننماید.

ت- تالاب‌های بحرانی و خسارت‌دیده: تالاب‌هایی هستند که به دلایل مختلف انسانی و طبیعی، بخشی از ارزش‌ها و کارکردهای خود را از دست داده‌اند.

ث- حد بستر تالاب: آخرین نقطه پیشروی آب تالاب‌ها است.

ج- حریم کیفی تالاب: پهنه‌ای با حداقل عرض (۱۵۰) متر بلافاصله بعد از حد بستر می‌باشد.

چ- حریم بوم‌شناختی (اکولوژیکی) تالاب: پهنه جغرافیایی بلافاصله بعد از حد بستر تالاب شامل زیستگاه‌های حاشیه‌ای و مرتبط و تنوع زیستی (گیاهی و جانوری) با آن است.

ح- زیست بوم: پهنه جغرافیایی است که منابع آب و خاک، اقلیم، پوشش گیاهی، حیات جانوری و جوامع انسانی دارای اثرات متقابل بر یکدیگر باشند.

خ- مدیریت زیست بومی: فرآیندی جامع نگر، هدایت کننده و نظارتی است که با توجه به ظرفیت های زیست بوم و به منظور پایداری آن از طریق مشارکت دستگاه های اجرایی ذی ربط و ذی نفعان، ملاحظات محیط زیستی در طرح های توسعه ای و مدیریتی زیست بوم های حساس و مدیریت یکپارچه حوضه آبریز را تضمین می نماید.

د- مدیریت به هم پیوسته تالاب: فرآیندی جامع نگر، هدایت کننده و نظارتی است که برای پایش و ارزیابی تمامی اقدامات و ساز و کارهای اجرایی که براساس فرآیندهای زیست بومی با مشارکت دستگاه های اجرایی ذی ربط و ذی نفعان به منظور حفاظت، احیاء و بهره برداری پایدار از حوضه آبریز تالاب ها تهیه می شود و مبنای اقدام قرار می گیرد.

ذ- نیاز آبی محیط زیستی تالاب ها و رودخانه ها: کمیت و کیفیتی از آب است که جهت حفظ ویژگی های بوم شناختی و تأمین پایداری کارکردها و خدمات یک زیست بوم تالابی یا رودخانه ای مشخص، مورد نیاز می باشد.

ر- حقابه محیط زیستی تالاب: بخشی از ظرفیت آبی حوضه آبریز تالاب که به منظور تأمین نیاز آبی محیط زیستی آن و با یک برنامه توزیع زمانی جهت تداوم پایداری و کارکردهای تالاب با پیشنهاد سازمان توسط وزارت نیرو متناسب با شرایط اقلیمی تخصیص می یابد.

ز- راهبردها و برنامه عمل ملی حفاظت از تالاب های کشور: سند راهبردی

بالادستی و برنامه عملی جامعی است که با مشورت دستگاههای اجرایی ذی ربط و ذی نفعان تهیه شده و استفاده از رویکرد زیست بومی را در راستای پایداری تالابهای کشور نهادینه می نماید. این سند علاوه بر ارائه چشم انداز روشن و بلندمدت برای تالابهای ایران، شیوه همکاری بین دستگاههای اجرایی ذی ربط و ذی نفعان را تبیین نموده و اهداف کلی برای حفاظت از تالابها و اقدامات اولویت دار برای نیل به این اهداف را مشخص می سازد.

ژ- پایداری تالاب: شرایطی از کمیت و کیفیت تالاب که علاوه بر حفظ ویژگی های محیط زیستی و تنوع زیستی بتواند در بلند مدت ارائه خدمات و کارکردهای متنوع برای جوامع انسانی را پشتیبانی نماید. در این شرایط، تالاب از نظر کمیت آب از حداقل حقایق اکولوژیکی برخوردار بوده و از نظر کیفیت آب و خاک در محدوده های مجاز مندرج در استاندارد ملی قرار می گیرد.

ماده ۲- سازمان مکلف است با مشارکت دستگاههای اجرایی ذی ربط حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون راهبردها و برنامه عمل ملی حفاظت از تالابهای کشور را تهیه کند و به تصویب هیأت وزیران برساند.

تبصره ۱- سازمان مکلف است در چهارچوب راهبردها و برنامه عمل ملی حفاظت از تالابهای کشور، برنامه مدیریت به هم پیوسته تالابهای بحرانی و خسارت دیده را حداکثر ظرف دو سال از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون تهیه کند و به اجراء درآورد. این برنامه در خصوص سایر تالابها بر اساس اولویت بندی سازمان تهیه می شود و به اجراء در می آید.

تبصره ۲- فهرست تالابهای بحرانی و خسارت دیده توسط سازمان و با

همکاری وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون تعیین و هر دو سال یکبار بازنگری می‌شود.

تبصره ۳- کلیه دستگاهها و نهادهای اجرائی دولتی و غیردولتی مکلفند برنامه مدیریت به هم پیوسته تالاب‌های کشور را در برنامه ریزی‌های سالانه خود لحاظ و رعایت نمایند.

تبصره ۴- حد بستر تالاب‌ها به پیشنهاد وزارت نیرو و حریم بوم شناختی تالاب‌ها به پیشنهاد سازمان به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۳- اجرای هرگونه فعالیت توسعه‌ای عمرانی، معدنی، صنعتی، کشاورزی و اقتصادی و بومی جدید مغایر با پایداری تالاب و هرگونه بهره‌برداری غیرمجاز، در بستر و حریم‌های کیفی و بوم شناختی تالاب‌ها ممنوع می‌باشد. در صورتی که بنا به تشخیص سازمان، فعالیت‌های واحدهای تولیدی صنعتی، معدنی و خدماتی دارای مجوز موجود نیز مغایر با پایداری تالاب باشد، به گونه‌ای که تالاب را با بحران مواجه نماید، سازمان مکلف است از ادامه فعالیت‌های این واحدها طی مهلتی معین جلوگیری نماید.

تبصره ۱- فعالیت‌های موجود جوامع محلی و بومی در تالابها نظیر شکار و صید، چرای دام و کشاورزی و تمدید آن، براساس توان طبیعی تالاب از سوی سازمان با مشارکت دستگاههای اجرائی ذی ربط و ذی نفعان مورد بازنگری و اصلاح قرار می‌گیرد.

تبصره ۲- تغییر کاربری اراضی واقع در بستر و حریم کیفی تالابها ممنوع است.

تبصره ۳- تشخیص فعالیت‌های مغایر پایداری تالاب برعهده سازمان می‌باشد.
تبصره ۴- بهره‌برداری پایدار از تالاب‌ها براساس آیین‌نامه‌ای است که به پیشنهاد مشترک سازمان و وزارتخانه‌های نیرو و جهادکشاورزی ظرف سه‌ماه پس از تصویب این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۴- آلودگی، تخریب، انباشت و دفن زباله در بستر و حریم کیفی و حریم بوم شناختی تالاب‌ها و رودخانه‌ها و برداشت معدنی شن و ماسه از بستر رودخانه‌های فصلی ممنوع می‌باشد.

ماده ۵- تخصیص و اجازه بهره‌برداری از منابع عمومی آب در حوضه آبریز تالاب‌های کشور به ترتیب با مصارف شرب، حقابه‌داران دارای باغات دائمی و کشاورزی در حال بهره‌برداری، محیط‌زیست و صنعت است و وزارت نیرو موظف به اعمال این اولویت‌بندی است. در حوضه آبریز تالاب‌های بحرانی یا خسارت دیده و تا زمان رفع بحران یا خسارت، اولویت حقابه محیط‌زیست به بعد از مصرف شرب انتقال می‌یابد.

تبصره- سازمان موظف است با هماهنگی وزارت نیرو ظرف یک‌سال پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون نیاز آبی محیط زیستی تالاب‌های بحرانی و خسارت دیده را تعیین کند و درخصوص سایر تالاب‌ها مدت مذکور به دو سال افزایش می‌یابد. بازنگری نیاز آبی محیط زیستی تالابها حسب تغییر شرایط اقلیمی است.

ماده ۶- وزارت جهادکشاورزی مکلف است در حوضه‌های آبریز تالاب‌های بحرانی و خسارت‌دیده، حداکثر ظرف دو سال از تاریخ لازم‌الاجراء

شدن این قانون برنامه کشاورزی پایدار و سازگار با محیط‌زیست با لحاظ ارزش اقتصادی آب و بدون گسترش سطح اراضی کشاورزی را ارائه نماید. میزان آب صرفه‌جویی شده از محل اجرای این ماده جهت تأمین بخشی از نیاز آبی محیط‌زیستی تالاب‌ها مصرف می‌شود.

ماده ۷- از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، تخصیص جدید آب، احداث هرگونه سد و حفر چاه به غیر از تخصیص آب برای شرب و حفر چاه به جای چاه و حفر چاه به جای قنات، در حریم کیفی و حریم بوم‌شناختی تالاب‌ها واقع در حوضه آبریز تالاب‌های بحرانی، تا رفع بحران ممنوع می‌باشد.

ماده ۸- دولت مکلف است در اجرای مفاد کنوانسیون مربوط به تالاب‌های مهم بین‌المللی به‌ویژه تالاب‌های زیستگاه پرندگان آبی (کنوانسیون رامسر) مصوب ۱۳۵۲/۱۲/۲۸ و پروتکل‌های (تشریفات) الحاقی به آن، ضمن تقویت همکاری با سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی مرتبط، نسبت به حمایت و تقویت مرکز منطقه‌ای رامسر در غرب و مرکز آسیا مستقر در جمهوری اسلامی ایران اقدام نماید.

ماده ۹- دولت مکلف است به‌منظور احیای دریاچه ارومیه برنامه مدیریت جامع حوضه آبریز این دریاچه را با تأکید بر تضمین پایداری آن، تهیه نماید.

ماده ۱۰- دولت مجاز است به‌منظور تأمین منابع مالی مورد نیاز برنامه‌ها و طرح‌های حفظ محیط‌زیست و منابع آب و اصلاح روش‌های کشاورزی با اولویت حوضه‌های آبریز تالاب‌های بحرانی و خسارت‌دیده، زمینه جذب سرمایه‌گذاری‌ها و تسهیلات داخلی و خارجی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های بخش خصوصی و تشکلهای بهره‌برداران را فراهم نماید.

ماده ۱۱- به سازمان اجازه داده می‌شود هدایای نقدی و غیرنقدی که در راستای اهداف سازمان و برای مصارف محیط‌زیستی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی و سازمان‌های مردم نهاد اعم از داخلی و خارجی اهداء می‌شود را دریافت نماید. هدایای نقدی به حساب متمرکزی که از سوی خزانه‌داری کل به همین منظور افتتاح می‌شود، واریز می‌شود. هر ساله و در قالب بودجه سنواتی، معادل صددرصد (۱۰۰٪) واریزی‌ها بر اساس موافقتنامه مبادله شده با معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری به حساب مؤسسه عمومی غیردولتی صندوق ملی محیط‌زیست واریز می‌شود. مصرف وجوه مذکور از سوی صندوق با رعایت نیت اهداء کننده می‌باشد.

تبصره- ورود کالاها، تجهیزات و ماشین‌آلات اهدایی موضوع این ماده به داخل کشور از پرداخت حقوق و عوارض گمرکی معاف می‌باشند. سازمان مکلف است با رعایت نیت اهداء کننده و اساسنامه مؤسسه عمومی غیردولتی صندوق ملی محیط‌زیست، این کالاها، تجهیزات و ماشین‌آلات را در طرح مربوطه به کار گیرد.

ماده ۱۲- سازمان صدا و سیما موظف است برنامه‌های تهیه و تولید شده در جهت ارتقای فرهنگ عمومی محیط‌زیستی به ویژه حفاظت از تالاب‌ها و تشویق و ترغیب عمومی در راستای تحقق این قانون را به طور رایگان پخش نماید.

ماده ۱۳- اشخاص حقیقی که برخلاف مواد (۳)، (۴) و (۷) این قانون اقدام نمایند علاوه بر توقف فعالیت و جبران خسارات وارده به پرداخت جریمه نقدی معادل سه برابر خسارات وارده و در صورت تکرار علاوه بر جبران خسارات و پرداخت جریمه مذکور به مجازات حبس از نود و یک (۹۱) روز تا شش (۶) ماه

محکوم می‌شوند. در صورتی که مرتکب اشخاص حقوقی غیردولتی باشند علاوه بر توقف فعالیت و جبران خسارات وارده به پرداخت جریمه نقدی معادل پانچ برابر خسارات وارده و در صورت تکرار علاوه بر جبران خسارات و پرداخت جریمه نقدی به ممنوعیت کل فعالیت یا یک یا چند موضوع از فعالیت شغلی یا اجتماعی حداکثر به مدت پنج سال محکوم می‌شوند. چنانچه اقدامات فوق توسط اشخاص حقوقی دولتی و یا مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی صورت گیرد علاوه بر جبران خسارات وارده به پرداخت جریمه نقدی معادل پنج برابر خسارات وارده و در صورت تکرار، فرد مسؤول به انفصال از خدمات دولتی و عمومی به مدت شش ماه الی یک سال محکوم می‌شوند.

تبصره ۱- نحوه تعیین خسارات وارده و جرائم موضوع این ماده به پیشنهاد سازمان به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۲- هیچ یک از مراجع و دستگاههای موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری حق جلوگیری از مأموریت‌های سازمان یا اجرای احکام مرتبط با این قانون را ندارند.

تبصره ۳- سازمان در اجرای مواد این قانون، از پرداخت هرگونه هزینه دادرسی معاف می‌باشد.

تبصره ۴- آن دسته از کارکنان سازمان و ادارات کل استانی تابعه آن که دوره آموزش ضابط قضائی را طی کرده باشند برای اجرای مفاد این قانون به عنوان ضابط قضائی تعیین می‌شوند.

ماده ۱۴- درآمدهای حاصل از اجرای این قانون به جز موارد مندرج در

ماده (۱۱) در اختیار سازمان قرار می‌گیرد تا به حسابی که به نام سازمان نزد خزانه‌داری کل کشور تعیین می‌گردد واریز و معادل صد درصد (۱۰۰٪) آن بر اساس موافقتنامه با معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهوری به صورت زیر عمل می‌شود:

الف- هشتاد درصد (۸۰٪) آن به مؤسسه عمومی غیردولتی صندوق ملی محیط‌زیست اختصاص می‌یابد تا جهت اجرای مفاد این قانون هزینه گردد.

ب- بیست درصد (۲۰٪) آن بر اساس قانون نحوه جبران زحمات و خسارات کارکنان سازمان حفاظت محیط‌زیست در ارتباط با جرائم زیست‌محیطی مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۱۲ هزینه می‌شود.

ماده ۱۵- دولت موظف است گزارش عملکرد اجرای این قانون و وضعیت تالاب‌های کشور را در پایان هر سال تنظیم و به کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی ارائه کند.

ماده ۱۶- آیین‌نامه اجرائی این قانون جز مواردی که در متن مواد تصریح شده است، ظرف سه ماه از تاریخ تصویب آن به پیشنهاد مشترک سازمان و وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

شماره ۱۳۷/ب ک

تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۲

گزارش کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات به مجلس شورای اسلامی

طرح یک فوریتی نجات و احیای دریاچه‌ها و تالاب‌های کشور به شماره چاپ ۳۱۸ که جهت رسیدگی به این کمیسیون به عنوان کمیسیون فرعی ارجاع گردیده بود در جلسات مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۲۴ و ۱۳۹۱/۱۱/۱ با حضور طراحان، نمایندگان دولت، کارشناسان مرکز پژوهش‌ها و دیوان محاسبات مورد بررسی قرار گرفت و پس از اظهارات موافقین و مخالفین با اصلاحاتی به شرح زیر به تصویب رسید.

اینک گزارش آن تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی می‌گردد.

رئیس کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات

غلامرضا مصباحی مقدم

اصلاحات کمیسیون:

۱- متن زیر جایگزین تبصره (۱) شد:

تبصره ۱- دولت مکلف است احیای دریاچه‌ها و تالابهای در معرض خطر را در اولویت برنامه‌های اجرایی خود قرار دهد.

۲- متن زیر به عنوان تبصره (۷) به ماده واحده الحاق گردید:

تبصره ۷- دولت گزارش عملکرد این قانون و دیوان محاسبات کشور در اجرای حسابرسی‌های زیست محیطی گزارش نظارت بر اجرای این قانون را به صورت سالانه تنظیم و به کمیسیون‌های کشاورزی، آب و منابع طبیعی و برنامه و بودجه و محاسبات ارائه نمایند.

**اداره قوانین
دایره چاپ و توزیع**